

Eyser Natuurkoerier

Juni 2023 - Nummer 41

Inhoud

5

8

- 3 Van de redactie / Voor[zitter]woord
- 4 Broedseizoen
- 6 *De laatste Nachtegaal* van Leo Herberghs
- 7 Natuurboerderij De Hofkamer
- 8 Kalkgraslanden in Eys
- 9 Foto van het kwartaal
- 10 Memorabele momenten van Gerard Nabben
- 12 Jubileumexcursie
- 12 Cartoon
- 13 In 't kort
- 16 In memoriam
- 17 Agenda

Colofon

De Eyser Natuurkoerier is een uitgave van IVN, Instituut voor natuureducatie, afdeling Eys en verschijnt vier maal per jaar.

Website

www.ivn.nl/afdeling/eys

Redactie

Han Hos
Edith Boekraad
Lisette Langens

Redactieadres

Grachtstraat 8
6287 AG Eys
secretariaat@ivneys.nl

Met bijdragen van

Andrea Senden-Vanhommerig
Constance Kerremans
Gerard Nabben
Marian Neven / Hub Kessels

Vormgeving en opmaak

Lisette Langens
webmaster@ivneys.nl

Cartoon

Mark Wijnmaalen

Foto op voor-/achterpagina

Geelsprietdikkopje -
Andrea Senden-Vanhommerig /
Kolibrivlinder - Mark Wijnmaalen

Foto Turkse tortel

Lisette Langens

Algemeen Nut
Beogende Instelling

ANBI

Van de redactie

Eyser natuurkoerier 41 heeft langer op zich laten wachten dan gepland. Ons eind april verschenen jubileumboek *Eysvogels en andere herinneringen* heeft de leemte echter meer dan opgevuld. In deze *Eyser natuurkoerier* kijken we terug, geven de stand van zaken en blikken vooruit. In het 'Voorzitterwoord' en enkele 'In 't kort'-stukjes kijken we terug op de (jubileum)activiteiten van de afgelopen maanden, in 'De laatste nachtegaal' komen we terug op een stuk over Leo Herberghs uit het jubileumboek, Gerard Nabben zet zijn terugblik op memorabele momenten voort en een enthousiast lid van de vogelwerkgroep kijkt met genoegen en een beetje weemoed terug op het afgelopen broedseizoen.

We kijken vooruit naar de activiteiten die in de komende maanden op het program-

ma staan (Agenda) en naar de samenwerking met natuurboerderij De Hofkamer in Wahlwiller. We geven de stand van zaken onder andere van de geplande werkzaamheden van Stichting het Limburgs Landschap op de Boerenberg (de transformatie naar kalkgrasland). Er is een favoriete natuurfoto van een lid en onze cartoonist tenslotte blijkt iets met secretarissen te hebben.

Dit is geschikt leesvoer voor Eyser IVN'ers in vakantiestand. Tot de volgende ENK die eind september in jullie mailbox zal komen. De redactie wenst jullie fijne zomerdagen met veel mooie natuurmomenten.

Vieren, leren en genieten

De eerste *Eyser Natuurkoerier* verscheen alweer vorig jaar. Ruim zes maanden en een jubileumboek later kijken we tevreden terug. Fier zwaaiden we op de Pendiel de vlag van IVN Eys om ons jubileumjaar te markeren. We wandelden in het begin van het jaar door en rondom Eys en sloten af op de Boerenberg met *glühwein* en lekkere wafels. Meer jubileumactiviteiten volgden met als hoogtepunten de vogelpubquiz, de lunch met feestelijke nazit in café Sport, waar oude en nieuwe bekenden herinneringen ophaalden, en de heerlijke middag voor de jeugd met een fotospeurtocht (thema 50 jaar IVN Eys). De 17 leden van onze jeugdgroep moesten foto's maken, naar plantjes, beestjes, stenen en zwerfvuil speuren en uiteraard vragen beantwoorden. De middag werd afgesloten met een bbq. De jubileumfeestelijkheden zijn inmiddels afgerond met een excursie naar informatiecentrum en vuursteenmijn in Rijckholt, aangevuld met koffie, vlaai en gezellig samenzijn.

Naast de feestelijkheden werkten we een mooi programma af. Het laatste stukje van de bomencursus, een complete vlindercursus, het toezien op de paddentrek, de jaarlijkse vogelexcursies en controles van de nestkastjes, een bezoek aan 'de Wij' in Lemiers, stuk voor stuk inspirerend en motiverend. De wandelwerkgroep is op stoom en zorgde voor een aantal aangename en pittige tochten en er komen er nog meer!

Er meldde zich een bijzonder nieuw lid, Wendy Bindels, die het familiebedrijf op de Botterweck overneemt en er

een modern natuurinclusief bedrijf van wil maken. Ze nodigt ons uit om mee te denken en betrokken te raken. Een prachtige kans voor onze jeugd. We gaan ermee aan de slag. Lees de oproep van Wendy in deze ENK.

Kortom, IVN Eys leeft en bruist van activiteiten. In deze *Eyser Natuurkoerier* vinden jullie van een deel ervan een verslag. Nieuwe activiteiten staan op stapel en daarom is het belangrijk de e-mail, de website of de bladen in de gaten te houden.

Deze *Eyser Natuurkoerier* ziet er weer onberispelijk uit, niet in de laatste plaats dankzij de kundigheid en toewijding van Lisette Langens. Dat brengt me op het voor IVN Eys minder fijne nieuws. Lisette en Mark gaan terug naar Brabant om dichterbij de kinderen te zijn. Onze PR was sinds Lisette zich daarover ontfermde altijd puik in orde. Zij verzorgde ook de vormgeving van de verjaardagskaart, het jubileumboek en de verspreiding van alle persberichten. We danken haar daarvoor en ook voor haar prettige bijdrage in het bestuur. Marks foto's sierden menig stuk op onze website of in onze publicaties. We zullen beider inzet en bijdragen missen, maar natuurlijk wensen we Mark en Lisette alle geluk en veel natuurgeniëten toe op hun nieuwe stek.

Edith Boekraad

Broedseizoen

Edith Boekraad

Van begin april tot half juni controleren we de nestkastjes in het Froweinbos, het Eyserbos en het Waterwingebied Roodborn. De kastjes hangen er vrijwel vanaf de oprichting van IVN Eys.

Voor het Froweinbos regelt Andrea het, voor de andere twee gebieden Ger. In het Froweinbos is er halverwege de ronde koffie met koekjes. Zelf ga ik op woensdag naar het Eyserbos en kies op zaterdag voor het Waterwingebied. Op weg eraantoe geniet ik van de zang van de zanglijster. Ook roodborst, groene specht en merel laten zich al vroeg in het seizoen horen en later treden tijftjaf, vink en de zwartkop toe tot het ochtendkoor. De hagen rond het weiland, dat aanvankelijk bezaaid is met paardenbloemen en madeliefjes, later met pinkster- en boterbloemen, worden allengs groener en achtereenvolgens verschijnt daarin de bloesem van sleedoorn, bosrank, vogelkers en natuurlijk de meidoorn. Soms is de Eyserbeek zo helder dat ik, net voor de ingang van de tunnel onder het miljoenenlijntje, forellen tegen de

stroom in zie hangen. Je kunt ook een andere weg naar het waterwingebied nemen, lopend vanaf het monument op de Van Plettenbergweg. Dat doet Jacq en hij komt onderweg drie spelende wezeltjes tegen en een week later een koppel patrijzen.

Als we vanaf de parkeerplaats in het Eyserbos aankomen, worden er al honden uitgelaten, de ladder vinden we terug waar we hem altijd achterlaten en wandelaars zijn aan hun etappe van de Dutch Mountain Trail bezig. In alle drie de gebieden lopen we de eerste keer de kastjes na en de exemplaren die in bomen hangen die zijn omgewaaid, verplaatsen we. Het mobiele repaircafé is mee voor de verrotte bodems, knellende dakjes en slechte ophangsystemen. Als ook spinnetjes, pissebedden en soms wespen verdreven zijn, kunnen de meesjes er terecht. In de drie gebieden bezetten ze gedurende de hele periode in totaal 69 (27+18+24) kastjes. Het zijn in meerderheid koolmezen.

Bij de eerste controleronde blijken tot onze verbazing de meesjes in bijna alle kastjes nestjes gebouwd te hebben: 41 zijn het er en er liggen al 119

eitjes in. Het is de eerste week van april! De volgende rondes zijn er eieren bijgelegd, wordt er druk gebroed en zijn ondanks de barre weersomstandigheden op 20 april in het waterwingebied de eerste jongen al uit het ei, 15 in totaal. In één nestje zijn ze net geboren in het andere een paar dagen eerder. In het Eyserbos duurt het iets langer, maar op 24 april tellen we er daar 31. In het Froweinbos duurt het nog langer: op 27 april ook daar 68 kuikens.

De meesjes blijven eieren leggen en blijven broeden en het is elke week puzzelen:

-‘Zijn het er negen of ligt daar tegen de rand nog iets?’

-‘Hoeveel telden we vorige week?’

-‘Hebben we ons vergist? Laat hem even kijken voor de zekerheid.’ ‘Maak een foto, dat helpt.’

-‘Dit zijn koolmezen, kijk maar naar de opgewonden ouders op de tak erboven.’

-‘Deze zitten onder de pissebedden.’

-‘Wat een prachtig mooie pimpels!’

We krijgen versterking, van kleinzoon Siem en van kleindochter Lisa die ons een hoop vertellen en tijdens de Nationale Vogelweek gaan gasten

De ladder wordt weer meegenomen voor de controles

Een 'vol' mezenest

met ons mee. Ze genieten, al komt er een klacht van een mevrouw die denkt dat we de vogels verstoren met het gefotografeer. Had ze het maar ter plekke gezegd, dan hadden we het kunnen ontkrachten.

De kuikens groeien als kool, ze passen niet meer onder de ouder, sommige nesten puilen uit. Ze zitten prachtig in de veren en dan vertrekken de eerste en gaat het snel. Elke week tellen we nu minder jongen en raken meer nestjes leeg. Soms blijft een ei achter, dat onbebroed blijkt en helaas vinden we in een enkel verder leeg nest een dood jong. 351 meesjes vliegen dit voorjaar in de drie gebieden uit, 277 koolmezen en 74 pimpelmezen. In een paar kastjes wordt nog een tweede keer gebroed, maar de resultaten houden we voor gezien.

Het gaat om het broedresultaat van meesjes. We geven het keurig door aan SOVON, maar onze bezoeken leveren ons meer op. Zo horen en/of zien we de grote bonte, kleine bonte en groene specht, vink, roodborst, zwartkop, tjiftjaf, grote gele kwikstaart, winterkoninkje, heggenmus, tuinfluiter, geelgors, zanglijster, merel, gaai, ekster, blauwe reiger, Canadese gans, Nijlgans, parkeend, boerenzwaluw, houtduif, kraai, raaf, roek, holenduif, grasmus, spreeuw, veldleeuwerik, vuurgoudhaan, torenvalk. Geregeld zweeft miauwend de buizerd boven ons en schreeuwt in de verte de fazant.

We delen onderling onze plantenkennis. In het waterwingebied herken ik intussen onder andere het lookzonder-look, de paardenstaart, het zenegroen, de (dag)koekoeksbloem, slanke sleutelbloem, gele en blauwe dovenetel, het speenkruid, de gele lis, herfsttijloos, rode pimperl, wilde kers, kleine en gele ratelaar en in het Froweinbos en Eyserbos zijn veelbloemig salomonszegel, eenbes, lievevrouwebedstro, guldenboterbloem, robertskruid, boshyacint, daslook gezien en in het Eyserbos bovendien het lelietje van dalen. Als kers op de taart wordt ons speuren naar orchideeën in het weitje langs het Eyserbos beloond

*Jonge torenvalken in de St. Cunibertuskerk in Wahlwiller |
foto: Henk van Wersch*

De nieuwe generatie nestkastencontroleurs meldt zich aan

met purperorchis, hondskruid en bijenorchis.

Voor en rond ons fladderen vlinders die we ook steeds beter gaan herkennen. Dit seizoen zien we citroenvlinder, icarusblauwtje, oranjetipje, atalanta, bont zandoogje, gehakelde aurelia en koolwitje. We genieten ervan als we een reetje aantreffen langs de Cartilserveldweg of schielijk weg zien schieten in de struiken van het Waterwingebied waar eekhoorns zich onbespied wanen. Bijzonder zijn de raven die hun nest in het Froweinbos

maken en heen en weer vliegen naar hun broedsel. Helaas, als de ringers hun klim naar de boomtop wagen, blijkt het nest leeggeroofd.

Elke groep bouwt een rustpunt in. In het Froweinbos is dat traditioneel met koffie, ik ben tevreden met de klumpkes die Ger of Henk uitdelen en word stil van het vergezicht over het geelgekleurde veld vol ratelaars en boterbloemen waar soms in de toppen van de bomen geelgors of tuinfluiter te zien zijn.

De laatste nachtegaal: een geslaagde IVN-actie van Leo Herberghs?

Han Hos

In ons jubileumboek *Eysvogels en andere herinneringen* staat een bijdrage over de journalist, schrijver, dichter, wandelaar en lid van IVN Eys Leo Herberghs (1924-2019) uit Heerlen. De nadruk ligt daarin op de stukken en stukjes die hij schreef over natuur, landschap en mensen in Eys en omgeving. Kort wordt ook zijn boekje *De laatste nachtegaal - Verwickelingen in een Limburgs dorp* aangestipt. We gaan in deze ENK nog wat dieper in op dat bijzondere verhaal over wat een IVN-actie zou kunnen zijn geweest.

Leo Herberghs schreef al in 1977 op een bijzondere manier over natuurbehoud in *De laatste nachtegaal. Verwickelingen in een Limburgs dorp*. Hij was nog geen IVN-lid, maar overduidelijk school er toen al een IVN'er in hem. Het boek is opgebouwd en vormgegeven als een soort stripverhaal met een tekening van Peter Bertus bovenaan elke pagina en een afgeronde tekst eronder. De taal is schijnbaar eenvoudig gehouden en het verhaal wordt in grote lijnen geschetst. De personages zijn types die iedereen in meer of mindere mate zal herkennen uit zijn omgeving en de boodschap is helder, hoewel bij Leo Herberghs altijd wel een ironisch addertje onder het gras zit. Je zou *De laatste nachtegaal* een parabel kunnen noemen, maar ook een satire.

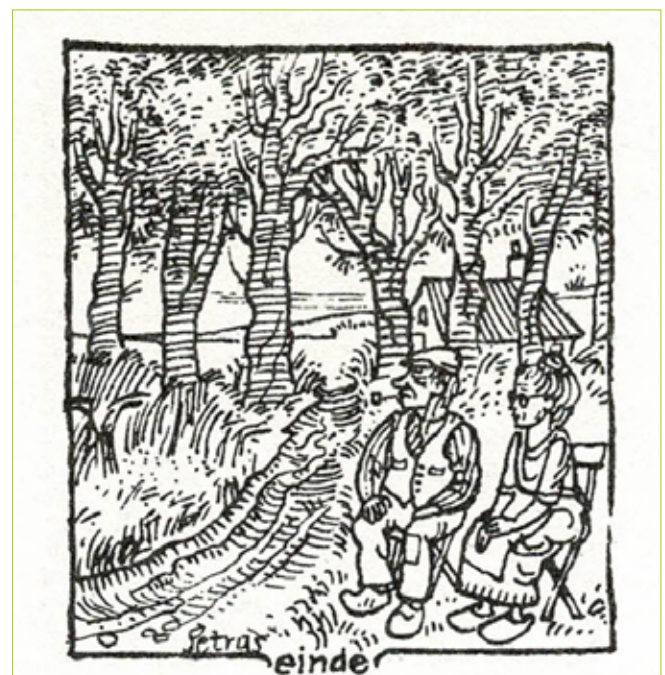
Centraal staat het vredige dorpje Rade waar de laatste nachtegaal van Limburg woont aan 'het stilletje weggetje'. Op een dag blijkt dat burgemeester Grotermaar het weggetje wil laten verbreden om een nieuwe woonwijk te bouwen en op die manier Rade de concurrentie met het naastgelegen dorpje Rode te kunnen laten aangaan. Daar zijn immers al veel nieuwe woningen en een fabriek. Ook de nachtegaal zal moeten wijken. Dan ontstaat er verzet met alle conflicten, frustraties en onverwachte wendingen van dien. Als het verzet al enige tijd aan de gang is, stort ook de pers zich op het conflict.

'De mensen van de krant hadden nu ook het beroemde nachtegaalweggetje in Rade ontdekt. Ze schreven er in hun krant heel mooie stukken over waarin vaker het woord 'natuur' en 'milieu' stond. Een bekende vogelkundige schreef dat de laatste nachtegaal van de provincie behouden moest blijven. 'Niet alleen de nachtegaal wordt verdreven als dat weggetje verbreed wordt, maar ook alle andere vogels nemen de wijk, zoals de lijster, de mees, de vink en de roodborst.' En hij noemde nog een heel stel andere vogels.'

Verhaal met een staartje

Uiteindelijk wint de nachtegaal, omdat hij velen met zijn prachtige zang betovert en omdat luisteren naar die zang helend blijkt te werken. Het verhaal is een satire: op een spottende manier beschrijft Herberghs de verwickelingen, de intriges, het gekonkel, de vriendjespolitiek, de valse motieven van een aantal burgers en bestuurders. Mannetje Krombrood en zijn vrouw Zachtegee, die het verzet starten, en hun medestanders worden met mededogen geportretteerd. Rade blijft uiteindelijk Rade, inclusief weggetje en nachtegaal. Een goede uitkomst voor een IVN-actie, nietwaar?

Maar er is nog een staartje aan het verhaal: voor de dorpsbewoners van Rade met zijn weggetje en zijn nachtegaal is de uitkomst zeer positief. Maar het dorp Rode dan? 'Met Rode ging het alsmar beter', zegt de verteller. 'Het dorp werd erg groot: zó groot dat de stad Noggroter opgeslokt werd. De nieuwe stad

Omslag en laatste tekening van *De Laatste Nachtegaal*

heette Stank en daar waren de bewoners erg trots op. 'De stad Stank is welvarend en heeft (...) wel tien ondergrondse parkeergarages, vijf promenades en drie ziekenhuizen.' De bewoners van Rade zijn niet rijk, maar zeer gelukkig. Mannetje Krombood en zijn vrouw Zachtegee ontwikkelen zich tot nachtegaaldeskundigen en kunnen zelfs als een nachtegaal fluiten. 'Maar voor de radio of voor tv optreden wilden ze niet'.

De natuur in Rade is gered – actie geslaagd – maar voorbij de dorpsgrens is de aantasting des te groter. Is er misschien toch meer actie nodig? Dorpsbewoner Mien Strijdbaar gaat in ieder geval door met acties, nu in Stank (...) waar ze haar sta-

kingsoproepen op de muren van de chemische fabrieken plakte.' In een klein verhaal, een eenvoudige satire van 47 jaar geleden valt ook in 2024 nog heel wat te herkennen, ook of liever: zeker voor IVN'ers.

De laatste nachtegaal, in 1977 uitgegeven door Uitgeverij Corrie Zelen, Maasbree is helaas alleen nog antiquarisch te koop.

Natuurboerderij De Hofkamer

Educatie en verbinding

Wendy Bindels en Janneau van Kranenburg

Zij is geboren en getogen op boerderij De Hofkamer aan de Botterweck in Wahlwiller en is sinds enige tijd lid van IVN Eys. Hij heeft een fascinatie voor de natuur en een passie voor oude ambachten met houtbewerking. Samen gaan ze het boerenbedrijf van de familie overnemen, maar dan anders. Ze stellen zich aan de IVN'ers van Eys voor, ook met het oog op eventuele samenwerking bij educatie en verbinding.

Wij zijn Janneau van Kranenburg en Wendy Bindels. Samen met onze twee kinderen, Emily van 12 jaar oud en James van 6 jaar oud gaan we het boerenfamiliebedrijf in Wahlwiller overnemen. Hiermee zijn we de 10e generatie Bindels die in Wahlwiller het boerenbedrijf runt.

Zoals vaak bij een generatieovergang, willen wij het bedrijf anders gaan runnen. We streven ernaar om van wat nu een regulier boerenbedrijf is, een natuurboerderij te maken. Onze visie is dat we als boeren weer met de natuur gaan samenwerken. Daarom zullen we meerdere kleinere componenten toevoegen aan het bedrijf. Vanaf het najaar 2024 gaan we een boomgaard maken samen met Agroforestry Netwerk Nederland en de aanleg van de tuinderij is al in de opstartfase. Daarnaast komt er een kleine wijngaard en komt er een boerderijwinkel. We gaan broedhaarden voor het vliegend hert creëren, er komen poelen voor de geelbuikvuurpad en er wordt veel groen aangeplant.

Speerpunten in ons bedrijf zijn educatie en verbinding. We zoeken graag de verbinding met mensen in de omgeving en groenbewegingen zoals het IVN. Op het bedrijf willen we een plek creëren waar iedereen samen kan komen en waar educatie van generatie op generatie plaatsvindt.

We zijn op zoek naar inwoners van de omgeving Eys-Nijswiller-Wahlwiller en omstreken die met een kopje koffie met ons willen meedenken over hoe we deze verbinding kunnen realiseren en hoe we van de boerderij een plek kunnen maken

waar jong en oud samen kunnen komen. Denk hierbij aan activiteiten voor kinderen op de boerderij, meehelpen in de tuinderij of gezellig samen komen voor ouders.

Ben je enthousiast of nieuwsgierig? Neem dan contact op met Wendy: zij zal de ideeën verder toelichten. Of neem een kijkje op de website: www.dehofkamer.nl. We hopen jullie in de nabije toekomst te verwelkomen op de Botterweck.

Limburgs Landschap en kalkgraslanden in Eys

Han Hos

IVN Eys kreeg enkele weken geleden een aanbod en een verzoek van Stichting het Limburgs Landschap. Het betrof twee transformaties naar kalkgrasland in Eys: die op de helling bij het Hoge Bergpad (al geplagd) en de geplande op de Boerenberg onder de wijngaarden. Jan Leunissen is de projectleider en hij bood aan om enkele leden van IVN Eys informatie te geven over het lopende en het komende project en vragen te beantwoorden. Ook informeerde hij naar de mogelijkheid om IVN'ers en andere inwoners van Eys te werven voor enige vrijwilligerswerkzaamheden op de geplagde helling bij het Hoge Bergpad.

De datum van de start van het project op de Boerenberg nadert snel. Daarom benaderden we enkele leden die intensief bij landschap, planten en/of werkzaamheden in het dorp betrokken zijn, om op zeer korte termijn met Jan Leunissen bij elkaar te komen. Dat kon op 19 juni in ons gebouw met aansluitend een kort bezoek aan het desbetreffende weiland. Het was een zinvolle bijeenkomst: Jan Leunissen liet duidelijk zien wat de werkzaamheden zullen zijn en hoe het kalkgrasland er uiteindelijk zal uitzien, compleet met nieuwe en herstelde graften en richels om uitspoelen tegen te gaan. Ook wees hij de plekken waar poelen voor geelbuikvuurpadden en kleinere poelen voor vuursalamanders komen. Hij gaf deze informatie onder andere omdat hij vermoedt dat IVN'ers uit Eys waarschijnlijk wel benaderd zullen gaan worden met vragen van dorpsbewoners.

Bij een gedeelte van de aanwezige IVN'ers was er enthousiasme voor de plannen, maar er waren ook vragen en er klonken kritische geluiden:

- waarom is plaggen noodzakelijk: kan het weiland niet natuurlijk verarmen;
- hoe gaat Limburgs Landschap om met eventueel aanwezige archeologie;
- waar gaat de grond naartoe;
- is er geen gevaar voor uitspoeling zoals bij het hoge bergpad;
- waarom moet er per se kalkgrasland komen;
- waarom kan er geen pad door en dus

IVN'ers bezoeken de plaats op de Boerenberg waar Stichting het Limburgs Landschap een gebied gaat transformeren naar kalkgrasland | foto: Han Hos

toegang tot het gebied komen;

- kan geregeld worden dat IVN-werkgroepen op verzoek toegang krijgen voor inventarisaties en excursies?

In het kort zijn de antwoorden die Jan die middag gaf en later in een mail aanvulde:

- natuurlijke verschralling kost tientallen jaren, plaggen is even een ingreep, maar kalkgrasland zal zich daarna snel ontwikkelen;
- er heeft een globaal archeologisch onderzoek (zonder boringen of proefsleuven) plaatsgevonden door bureau Raap en op basis daarvan is de vergunning verstrekt: de bovenste 30 cm zijn toch al door ploegen verstoord; er is wel nog een gesprek met archeoloog Franzen;
- de grond, die overigens een te hoge concentratie PFAS bevat, wordt naar de boven de wijngaard gelegen akker verplaatst (die toch al, net als de meeste landbouwgrond,

te veel PFAS bevat);

- uitspoeling wordt tegengegaan door de richels en graften en zal ook maar een tijdelijk probleem zijn;
- in Limburg is het gebied met (de voor Nederland) unieke kalkgraslanden sterk achteruitgegaan en versnipperd: de gebieden in Eys zijn onderdeel van een soort corridor waardoor de kalkgraslanden met elkaar in verbinding komen te staan;
- een pad en dus toegang vinden Limburgs Landschap en de Elisabeth Strouven Stichting (eigenaar van de grond) niet wenselijk in verband met verstoring;
- over toegang tot het gebied voor IVN-werkzaamheden en activiteiten valt zeker te praten.

Meer informatie volgt, ook over de vrijwilligers die Limburgs Landschap zoekt voor een korte activiteit eind juli/begin augustus.

Foto van het kwartaal

In de *Eyser Natuurkoerier* willen we elk kwartaal een bijzondere natuurfoto plaatsen die een lid van IVN Eys heeft gemaakt. De fotograaf vragen we een korte motivatie te schrijven voor zijn/haar keuze. Dit keer een foto van Mark Wijnmaalen, gemaakt in het duingebied bij Neeltje Jans in Zeeland.

Grote groene sabelsprinkhaan op een knikkende distel

Knikkende sprinkhaan

Geregeld staan we verbaasd over hoe goed dieren en/of planten zich kunnen aanpassen aan de omgeving waarin ze leven. Dat doen ze soms door zoveel mogelijk op te vallen om hulp bij de voortplanting te krijgen, soms door zoveel mogelijk onzichtbaar te zijn om geen prooi te zijn voor rovers.

Meestal helpen ze elkaar: door het verschaffen van voedsel, het bieden van veiligheid, mogelijkheden om een nestje te maken, etc.

Hierboven zien we een foto van een biotoop die waarschijnlijk veel voorkomt, maar die je meestal over het hoofd ziet. Daarom is het des te leuker als je ze samen in één beeld kunt vatten met je camera.

Memorabele momenten 2

Gerard Nabben

In *Eyser Natuurkoerier* 41 haalde Gerard Nabben, voormalig IVN-secretaris en eindredacteur van het *Eyser Natuur Koeriertje* herinneringen op aan de eerste jaren van zijn 'ambtsperiode': belangrijke momenten uit 2015 en 2016. Hij concentreert zich nu op 2017 en 2018: persoonlijke geschiedschrijving, waarbij hij ook nu weer uit zijn jaarverslagen citeert.

2017

Dit jaar werd (weer) een lid van onze afdeling opgenomen in de eregalerij voor gedecoreerden. Voor haar vele verdiensten voor de gemeenschap van Eys werd ons lid Andrea Senden-Vanhommerig op 25 april 2017 benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau.

De 'restklussen' van het opgestelde onderhoudsplan werden afgehandeld! Opluchting bij het bestuur.

Dit jaar kon onder leiding van onze penningmeester, de fantastische medewerking van enkele technische verenigingsleden en derden, het in 2016 opgestelde onderhoudsplan afgerond worden. Hopelijk is ons clubgebouw nu voorlopig even "groot onderhoudsvrij". Speciale dank aan de gemeente Gulpen-Wittem voor de ontvangen ondersteuning hierbij.

Wiel Wenders is gestopt als coördinator van de werkgroep Wegkruisen en kapellen. Marloes Fransen heeft het coördinatorschap ondertussen van hem overgenomen.

Deelname aan het jaarlijkse jeu de boules toernooi van de 'Stg. D'r Huuppe Kloep' leverde de jeugdgroep een mooie donatie op! Een spaarpotje voor extraatjes.

Het ledenaantal groeide stevig en vroeg om een kennismakingsactie voor de nieuwe leden.

V.l.n.r.: Karel Brinkmann, Constance Kerremans, Andrea Senden en Gerard Nabben na de uitreiking van het 'lintje' aan Andrea Senden

In juni hebben we voor de 1e keer een welkomstbijeenkomst georganiseerd voor de nieuwe leden. Er werd gestart met een korte, mooie wandeling in de "Piepert", waarna iedereen met koffie en vlaai ontvangen werd in ons IVN – gebouw en middels een PowerPointpresentatie kennis maakte met de verschillende werkgroepen. Gelet op het grote aantal deelnemers, bleek het een schot in de roos.

Door de voortvarende start heeft de jeugdgroep genoten van mooie en uiteenlopende natuurbijeenkomsten. Dit alles onder leiding van Bram Jacobs, hun enthousiaste coördinator.

Bijzondere activiteiten waren dit jaar: de waterwandeling met gids exclusief voor leden van onze afdeling, de lezing 'Waar haalden ze het vandaan? Het gebruik van grondstoffen door de eeuwen heen' en de natuurwerkdag onder leiding van Mark Engels. Aan de rand van het Eyserbos werden snoeiwerkzaamheden uitgevoerd om de kalkgrasplanten daar weer meer ruimte te geven.

2018

De omgangsregels van IVN Eys en de Regionale Vertrouwenscommissie (Maas en Mergelland) worden formeel vastgesteld door de ledenvergadering en sinds 12-12-2018 beschikken we over nieuwe, aangepaste statuten en een nieuw huishoudelijk reglement.

Onze eigen *continuing story*: ook dit jaar weer aandacht voor de padden en paddenschermen. De gemeente vraagt het IKL om een fauna-advies. Marian Neven en Hub Kessels hebben een bijdrage kunnen leveren aan dit gevraagde advies met het oog op de nog uit te voeren reconstructie van de Mr. dr. Froweinweg. Er gloort hoop voor de padden!

Dit jaar namen met weemoed én dankbaarheid afscheid van Wout Houbraken, nestor en mentor van de VogelWerkGgroep en van zijn echtgenote An, die onze plantenkennis heeft vergroot. Ook Greetje en Fred

Notenboom hebben besloten om met de coördinatie van de plantenwerkgroep te stoppen. De septemberexcursie in de Piepert was hun laatste wandeling in die rol.

Voor de werkgroep Wegkruisen en Kapellen werd het, met het project Sterwandeling als uitdaging, een prachtig en succesvol jaar.

Het project STERWANDELING: onze afdeling mocht dit jaar de jaarlijkse regio-ontmoeting van de regio Maas en Mergelland organiseren. De bijbehorende Sterwandeling stond in het teken van de veld- en wegekruisen in de omgeving van Eys. Een lang gekoesterde wens van onze afdeling kon bij deze gelegenheid verwezenlijkt worden. De heruitgave van het gedateerde wegekruisenboekje werd met medewerking van enkele enthousiaste en kundige leden in een nieuw jasje gestoken en kon aan alle deelnemers aan deze ontmoetingsdag als herinnering meegegeven worden. Ook werd een aantal kruisen vooraf van een vers laagje verf voorzien door de leden van de werkgroep. Helaas werkten de weergoden niet mee op deze dag, maar het zonnetje scheen later wel toen de positieve reacties van de deelnemers ons bereikten en zeker toen de gemeente Gulpen-Wittem dit getoonde initiatief beloonde met een mooie subsidiebijdrage. Waarvoor uiteraard onze dank!

Bijzondere activiteiten waren dit jaar: de wandeling door het Hohnbachtal met gids exclusief voor leden van onze afdeling, de lezingen over orchideeën en oude ambachten en de natuurwerkdag. De kennismaking met de bijzondere flora in het Hohnbachtal was voor velen een speciale ervaring. Als bijzonder cadeau hebben de leden van onze afdeling bij gelegenheid van het 45-jarig jubileum van onze afdeling het boekje Weg- en veldkruisen in Eys ontvangen.

Dit was de tweede reeks van voor mij memorabele IVN-momenten. Wordt vervolgd.

Een verregende Sterwandeling langs de wegekruisen in en rondom Eys | foto: Mark Wijnmaalen

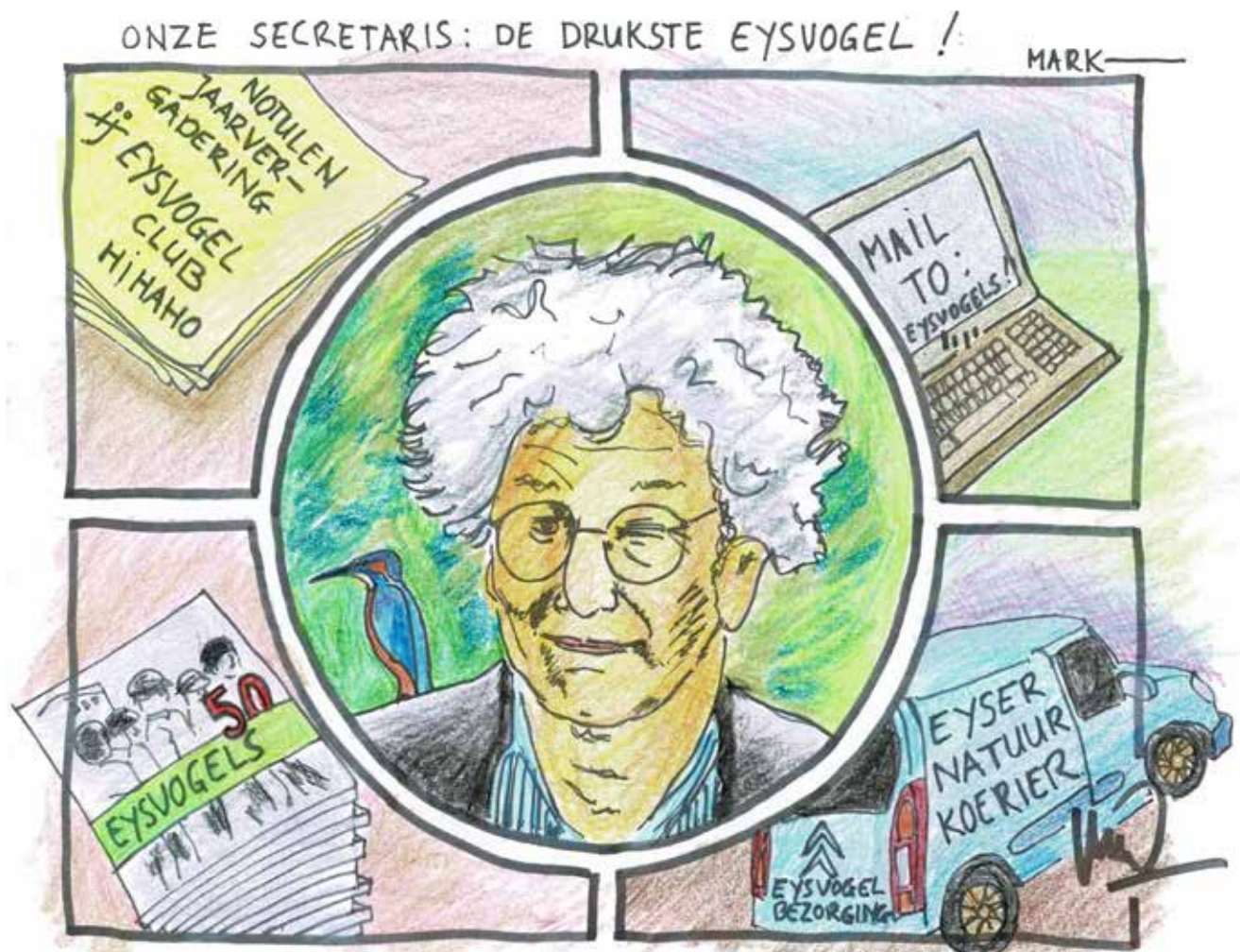

Een oversteekplaats over de Hohnbach | foto Lisette Langens

Jubileumexcursie: vuursteenmijn Rijckholt

Met 33 deelnemers kijken we terug op een geslaagde excursie; een verslag volgt in de volgende ENK | foto's: Han Hos

Geel- of zwartsprietdikkopje?

Han Hos

'Als je wilt weten of je met een geel-sprietdikkopje of met een zwartsprietdikkopje te maken hebt', zegt Kars Veling van de Vlinderstichting, 'dan moet je kijken naar de kleur van de onderkant van het knopje van de voelspriet'. De geboeid luisterende deelnemers aan de laatste les van de vlinder cursus begrijpen het: Kars gaat deze keer echt helemaal tot in de details. Deze laatste les stond aanvankelijk als 'opfrisles' op het programma, maar het werd een verdiepingsles. De beste vlinderleraar van Nederland had er duidelijk weer zin in.

Na een eerste les in november met basisinformatie, zoals over waardplanten en nectarplanten, overwinterende vlinders en kortlevende vlinders, eitjes, gebieden waar vlinders voorkomen enzovoorts, volgde in maart een les gericht op de herkenning (let op de verschillen in de zwarte vleugelpunten van de witjes!). In deze les kwamen ook enkele vlinders aan bod die uitsluitend in Zuid-Limburg voorkomen.

Minder vaak voorkomende tot zeldzame tot nog niet in Nederland gesignaleerde vlinders passeerden in de les van 6 juni 2024 de revue. De purpurstreepparlemoenvlinder is er bijvoorbeeld een die wel in de buurt in België is gesignaleerd, maar nog niet bij ons. 'Maar als hij in Nederland gesignaleerd wordt, zal dat ongetwijfeld hier in het waterwingebied zijn', verzekert Veling ons. Na 24 vlinders waarvan er enkele alleen 'bij ons' voorkomen, is dat een geruststelling: we willen onze bijzondere positie wel behouden.

Na de pauze sprak Kars eerst over het werk van de Vlinderstichting en over verschillende telmethoden, meetmethoden: de vaste routes waar tellers regelmatig tellen, de losse waarnemingen die gemeld worden en – nieuw – de flex telling: je maakt daarbij gebruik van de app ButterflyCount. Die registreert een kwartier waar je loopt, terwijl je telt. Daarna geef je de aantallen door. De Vlinderstichting kan zien welke route je gelopen hebt en

Geelsprietdikkopje | foto: Andrea Senden-Vanhommerig

registreert de resultaten. Alle waarnemingen worden onder meer gebruikt om de vlinders te beschermen.

Er worden nog steeds tellers met vaste routes gezocht, zeker in ons gebied. Misschien kan IVN Eys een vlinderwerkgroep starten? Kars Veling nam voorlopig voor de laatste keer

afcheid. Het was een inspirerende reeks lessen. Nog een excursie met Andrea en Cecile begin juli en dan ... aan het werk!

Een drukbezochte cursusavond in het verenigingsgebouw | foto: Han Hos

De paddenvoorzieningen: een korte update

Hub Kessels en Marian Neven

De zorg voor een veilige paddentrek is al bijna vanaf de start van de IVN Eys een belangrijke taak van onze afdeling. Marian Neven en Hub Kessels zijn daar al heel lang de verantwoordelijken voor en de kartrekkers van de noodzakelijke activiteiten. Over de positieve ontwikkelingen van de eerste maanden van 2024 schreven zij in hun jaarverslag als

bijlage bij de stukken voor de jaarvergadering van april. Een korte aanvulling hierop vinden jullie hieronder.

Begin juli is er nog contact geweest met de toezichthouder: de werkzaamheden zijn weliswaar afgerond, maar we hadden nog wat opmerkingen. Verder hebben we nogmaals aandacht gevraagd voor B&O

(beheer en onderhoud), want de vegetatie is flink gegroeid en eind augustus moet er gemaaid zijn in verband met de terugtrek van de padden in het najaar. Daarvoor is de gemeente verantwoordelijk, dus moeten we contact opnemen met de heer Christiaan Limpens. In ENK 42 volgt een nieuwe update

Met emmers, bakjes, zoekkaarten en loepdoosjes

Constance Kerremans

Speuren naar waterdiertjes in de grote vijver achter Kasteel Goedenraad, dat is altijd een topper voor de schooljeugd. Gelukkig krijgen wij als IVN Eys van de bewoners, de familie De Win, toestemming om deze plaats af en toe te bezoeken.

Op 28 mei en 4 juni liepen de groepen 7/8 en 5/6 via het Froweinbos naar de vijver om daar met emmers,

bakjes, zoekkaarten, loepdoosjes en heel veel enthousiasme allerlei ontdekkingen te doen over het waterleven. Kikkervisjes, waterschorpioenen, maar ook piepkleine watervlooien en veel larven van muggen tot libellen werden gevonden. Als afsluiting werden de vondsten van de diverse groepjes met elkaar vergeleken en werden alle dieren voorzichtig weer teruggezet.

Fijn, dat we hulp hebben gekregen van twee nieuwe leden, Rebecca Valkenburg en Lea Boymans, die ieder een keer mee konden gaan. Zij willen de scholenwerkgroep ook in de toekomst versterken. Super!

Kinderen van groep 5/6 en 7/8 op onderzoek bij de vijver van Kasteel Goedenraad | foto's : Constance Kerremans

Struinen door het Bunderbos

Constance Kerremans

Op 23 juni was er een dagwandeling door het Bunderbos. Doordat het een mooie, zonnige dag was na een lange regenperiode, voelde het voor de deelnemers als een heerlijke vakantiedag! Gids Gerard Nabben had moeite gedaan om twee mooie én goed begaanbare lussen uit te zetten.

De start was in Geulle. In de ochtend vertrokken we met 13 personen richting Bunderbos.

de, onder wie we zowel bekende al nieuwe gezichten mochten begroeten. Het helingbos is heel oud en uniek in Nederland, en staat bekend om zijn vele bronbeekjes en uitgestrekte daslookvelden. Vlak voor de pauze kwamen we nog een hazelworm tegen op de weg, voor sommige deelnemers een nieuwe ervaring.

Na een ruime pauze op het terras in Geulle waren er nog 8 deelnemers voor de mid-

dagetappe richting Elsloo. Die doorzetters kregen naast een ander gedeelte van het bos nog een vennetje, het kasteel van Elsloo en een prachtig panorama op de Maas als extra toetje.

We zijn blij dat we weer een wandelprogramma hebben kunnen maken voor dit jaar. Op zondag 29 september staat een dagwandeling in de omgeving van Dalhem op het programma. Welkom!

Links: de hazelworm - rechts: uitleg in het Bunderbos | foto's: Han Hos

Jeugdgroep sluit seizoen af met een speurtocht en BBQ

Na een moeilijke speurtocht rondom Eys was het tijd voor een gezellige BBQ op het weijtje van geleider Bram Jacons | foto's: Han Hos

Bijzondere themawandeling: 'Om niet te vergeten'

Constance Kerremans

Op 4 mei organiseerde de wandelwerkgroep een wandeling met als thema 'Om niet te vergeten', langs monumenten van omgekomen vliegeniers en boordmedewerkers uit de Tweede Wereldoorlog.

Helaas was in het persbericht in *Gulp & Geul Journaal* de datum weggefallen en was de weersverwachting dubieus, dus het aantal aanmeldingen was niet zo groot, maar het werd voor de wél aanwezige deelnemers een mooie en boeiende wandeling.

Naast de monumenten zagen we ook een hazelworm en veel lentebloemen. Wegens de modderige paden na de vele regen had Gerard de route aangepast. Gelukkig hielden wij het droog tot een bui bij het laatste stukje, waardoor we een extra lusje maar oversloegen.

Het was een mooie combinatie van een natuurwandeling, aandacht voor historie en respect voor alle bevrijders van onze streek. Misschien komt er een vervolg met een wandeling in noordelijke richting rond 4 mei een volgend jaar.

Een monument | foto: Constance Kerremans

In memoriam, Hub Habets

*13-9-1945 † 11-6-2024

Hub werd in mei 2003 lid van het IVN en de vogelwerkgroep, na het volgen van de vogelcursus. Sindsdien was hij een betrokken lid. Op de donderdagochtend toog hij samen met Mia naar het Eyserbos en op zaterdagochtend naar het Waterwingebied om de nestkasten te controleren. Daar genoten ze van de vogels, de natuur en de gezelligheid. Onderaan het Eyserbos werd pauze gemaakt bij de bank met prachtig uitzicht. Mia nam koffie en thee mee, Hub zorgde voor de rum en de humor.

Als er werk gedaan moest worden, was Hub van de partij. Hij nam het hout mee als er nestkasten gemaakt of gerepareerd werden. Zo kregen de meubels uit het klooster van Simpelveld een nieuw leven als nestkast. Hij schilderde samen met Mia het IVN gebouw en de lange trapleuning richting het gebouw. Hub zorgde voor de verf.

Hub 'in actie' - foto's: Andrea Senden

De laatste jaren kon Hub wegens lichamelijke ongemakken niet meer meegaan. Toch hielden we regelmatig contact om te vragen hoe het met hem ging.

Sinds enkele weken ging na een hersenbloeding de gezondheid ernstig achteruit, waarna Hub op 11 juni is overleden.

We wensen Mia, Jolanda en Yvonne heel veel sterkte toe.

Agenda

2024

7
JUL

Vlindercursus excursie (deel VI)

Onder leiding van twee ervaren vlinderaars gaat de groep voor de tweede maal op pad om nog meer kennis over vlinders op te doen.

17
JUL

Cultuurhistorische wandeling

Onze IVN-gids neemt u mee op een korte of langere wandeling in en om Eys langs de zo kenmerkende wegekruisen van het Zuid-Limburgse land.

13
AUG

Cultuurhistorische wandeling

Onze IVN-gids neemt u mee op een korte of langere wandeling in en om Eys langs de zo kenmerkende wegekruisen van het Zuid-Limburgse land.

4
SEP

Lezing vleermuizen

Ger Beckers, een vleermuizen expert uit Maastricht, geeft een presentatie over de vleermuizen. Aansluitens is er een excursie met batdetector.

SEP

Open dag voor de jeugd

Nadere gegevens volgen.

29
SEP

Dagwandeling omgeving Dalhem (Be)

Vertrek: 9.30 uur vanaf plein bij BS Klavertje Vier in Eys.
Info: Gerard Nabben, 043-4502478

10
NOV

Wandeling omgeving Ravensbos

Vertrek: 9.30 uur vanaf plein bij BS Klavertje Vier in Eys.
Info: Gerard Nabben, 043-4502478

2025

12
JAN

Nieuwjaarswandeling

Informatie volgt

